

"העולם הזה" שבוטען החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תדי אביב, רחוב גורדון 3, תל. 03-243386. תאריך: 136 • מען מברקים: "עולמפרם" • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך מישנה: יוסי ינאי • עורכת-בנית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צלמי-מערכת: ציון צפיר וגידי רון • ראש המינהלה: אברהם סימון • מחלקת המודעות: רפי זכרונני • המוד"ב: העולם הזה בע"מ • מורפס ב"הדרום החדש" בע"מ, תדיאביב, רחוב בר אבירור • הפצה: "גר" בע"מ • גלופות: צינלוגרפיה "כספי" בע"מ.

אפילו הדיחו מעדותו, שכן איתרו את המועד.

אלימות

גורת אלימות

אולם פיתרון זה מעלה הירחורים נוספים. בתי-המשפט מותחים, בעת האחר רונה, ביקורת על אלימות מיסטרית, ועל גביית עדויות בדרכים בתי-כשרות. רק לפני זמן קצר פסל בית-המשפט העליון את הודאתו של ערבי ויכה אותו מרצה. נקבע כי הודאה נגבתה במישטרה אחרי מכות חזקות, שהשאירו דימום ושריטות באשכיו של הנאשם. זכורים הדברים שר השמיע השופט חיים כהן בהודמניות רבות על אלימות המישטרה, הגורת אחריה אלימות הפושעים.

עם כל הכבוד לשוטרים, הזוטרים והי בכירים, הרי הם צד מעוניין. כל עבריון

איכא קי

"לא ידענו כי יש דברים כאלה בארץ!" אמרו אנשים, שאינם מעורים בעולם ה"מישפט הישראלי, על הכתבה "מגיפת ה"עדים העויינים" (העולם הזה 2184).

אחרים שאלו: "מה הפיתרון?" אם עדים חוזרים בהם מעדותם שנתנו במישטרה, ומסרבים להעיד כן בבית-המשפט, למי רות האיום עליהם במעצר ובאישום, מה ניתן לעשות?

את הכתבה הכינה חברת המערכת אילנה אלון, הכתבת הענייני מישפט של העולם הזה, שהיא עצמה מישפטנית.

היא לא הסתפקה בהעלאת הבעיה, אלא ריאיינה שורה של אנשי-משפט, כדי לעמוד על ההצעות לפיתרון, בעיקבות התגובות הרבות שהגיעו.

דיווחה אילנה אלון:

שרה סירוטה, פרקליטת מחוז-המרכז, אמרה כי הבעיה חמורה. העדים יושבים בכלא, בעוד שהנאשמים יוצאים לחופשי. זה מזכיר לה עולם הסוף.

סניגור מכוון התלונן כי הכתבה עשתה שרתי-דוב, בגלל הלחץ הציבורי העלול להיווצר נגד התופעה ולמען תיקון החוק. קיימת הצעה לתיקון פקודת הראיות שלפיה עדות, שתיגבה עליידי קציני-מישטרה מדרג גה מסויימת ומעלה, תהיה קבילה בבית המישפט. פירושו של דבר הוא שאם העד יסרב להעיד, או יחזור בו מעדותו, תוגש

אילנה אלון
מישפטנית בבית-המשפט

הודעתו במישטרה, והשופטים יוכלו להסיק תמך עליה ולהרשיל את הנאשם.

לכאורה — פיתרון אידיאלי. העד בי תחנת-המישטרה הוא עדיין תחת רושם העבירה שבוצעה. הוא זוכר היטב את הפרטים, ואינו חושב עדיין על לחץ שעלול להיות מופעל נגדו, והוא מספר את הכל. אם יידעו העבריינים כי הודאתו של עד במישטרה קבילה בבית-המשפט, לא ינסו

המישטרה, ולכן אינו בעל אינטרס. הוא מכיר את החוק, וחוקה עליו שיהיה את העדים ויסביר להם את מהות ההליך. אמנם, גם בפיתרון זה עדיין נמנע מבית המישפט, השומע את התביעה, להתרשם ישירות מהעד, ואין חקירה נגדית, אולם זה עדיין הרע במיעוט. מישפטנים חוששים כי הכנסתו של הליך אירופי כזה לשיטת המישפט שלנו, המבוססת על המישפט הבריטי, יש בה משום שינוי שיטת-המישפט בישראל. אולם בהשתנות העיתים, כאשר נוצרה תופעה חברתית מסוכנת חדשה, ייתכן וזהו הזמן לשנות גם את השיטה המישפטית כדי לא לפגוע בזכויות האזרח.

הרפתקה

בסלפית

עד כאן דבריה של אילנה אלון. אם אילנה מהווה חידוש בנוף העיתורי נאי — עורכת-דין מוסמכת ומנוסה, שהפכה עיתונאית, המדווחת על מישפטים וחוקרת בעיות מישפטיות, הרי סטלה קורן מהווה חידוש גדול עוד יותר.

סטלה, בת למישפחת יוצאי-ירקא, הייר דעת ערבית, היתה אחת מוסמכת לפני שבאה אלינו. בניגוד לכל העצות, עשינו לה הסבה מיקצועית והטלנו עליה תפקיד שהיה עד כה תפקיד "גברי" מובהק: סיי קור השטחים המוחזקים.

על אחת ההרפתקאות שהיה בי שבוטע שעבר מספרת סטלה:

מאז שהתחלתי לעבוד בהעולם הזה ולסיי קר את השטחים המוחזקים, הפכתי מטרה נוחה מאד לביקורת ואזהרות. זה התחיל קרוב מאד: בבית-הדיר, חברים קרובים, בני-מישפחה וגם מי שאף פעם לא הת-

סטלה קורן
אשה בשטחים המוחזקים

עניינו בי במיוחד, הטענה העיקרית היתה: "ירצחו אותך, יאנסו אותך, יביאו את הגוויה שלך בחתיכות הביתה, את מסתבכת, את מופרעת, את לא נורמלית!"

בהמשך הדברים באו גם איומים: "אני יודע מה יהיה בסופך. אני לא אבוא להלווייה."

בינתיים לא קרה כלום. אני ממשיכה לניי. סוע, תמיד עם מפה. אף פעם לא עם נשק, אבן או מקל, בניגוד לכל המצופה. חייהם שנתקלתי בהם, שדחו אותי או איימו עלי, היו יידי היהודים, חלקם חיילים וחלקם אזרחים, שבדחיפה קלה הסבירו לי שהערכים ידחפו אותי ויזיקו לי. לפני שבוע קרה מה שכולם, ובמיוחד אמי, ציפו לו: התנכלו לי.

לא אנסו, חלילה, לא היכו, לא לקחו אותי כבת-ערובה, וכמובן, לא רצחו אותי. זאת היתה התנכלות ברורה של הטכניקה המודרנית, שהתחברה עם איתני-הטבע. היינו בסלפית, ציון צפירי הצלם ואני, טיפסנו בגבעות, נפלנו על קוצים, וסוף-סוף, בשעה אחת בצהריים, החלטנו לשוב הביתה. בדרך אל המכונית, שחנתה על הכביש במורד הגיבעה, חשבת לעצמי: "כמה טוב לגמור מוקדם! עוד שעה נסיעה, מיקללת, אולי אפשר לישון. אחרי כן לכתוב, ללכת למערכת, ואולי גם יהיה לי ערב פנוי."

המכונית היתה חמה מאד. התיישבנו, הדלקנו רדיו והתחלנו לנסוע. הכביש היה מפותל, נסעתי לאט. באמת נסעתי לאט, אחרי חצי קילומטר ראיתי שלט, באמת

על מכות מבעלה, בת שהתלוננה על פגיעה מינית מצד אביה, מצעות לחזרה מעדותן. היחסים בתוך המישפחה סבוכים כל-יך מבחינה רגשית, שקשה מאד יהיה להתגבר עליהם בצורה רציונלית או חוקית. גם הפחדים הקיימים אצל נשים המוכות על ידי בעליהן, עלולים להיות חזקים יותר מפחדו של החוק. רצה כרמלה אשכנזי, במעון לנשים מוכות, בידי בעלה, יום לפני שעמדה לתת את עדותה נגדו בבית המישפט, הוא דוגמה לכך.

ממי פחדים

העדים יותר?

סוג נוסף של עבירות, שבהן שכחים עדים-עויינים, הוא עבירות-האינוס. לפי הסטטיסטיקה, רוב מיקרי-האינוס מתרחשים בין בני-זוג המכירים איש את רעותו מוקדם. במיקרים כאלה יש כבר מישקע נפשי מסוים, יש ידע על נקודות חולפה, ויש אפשרות לשלוח שליחים למישפחה ולנערה המתלוננת, ולאיים עליה.

לפעמים יודע הנאשם מהן חולשותיה של הנערה, ופורט עליהן, במישפט יהושע דנוך, למשל, כאשר נפגשו הנאשם והמתי לוננת, הציע לה דנוך בילוי של ויקיאנד או ערב במועדון-לילה, אם לא תסבך אותו בעדותה. הנערה חזרה בה מעדותה והציגה הירה כי דנוך לא אנס אותה, והוא זוכה מאשמת אונס.

המיקרה החמור מכולם הוא, כאשר הנאשם שייך לקבוצה עבריינית. כאן יש מי שדואג לאיים על העד. במיקרה של שוד או תקיפה, יאימו חבריו של הנאשם על העדים, ופחד המתלוננים והעדים מפניהם, גדול פי כמה מפחדם מפני המישטרה. מה גם שהמישטרה בארץ אינה בנוייה לתפקידי שמירה על עדים. אפילו בבית הכלא נרצח אדם, כפי שמתברר במישפט יפת נגר.

אישי-מישטרה סיפר על מיקרה, שבו התלוננה פרוצה נגד הסרסור שלה, אך לאחר זמן קצר באה לתחנת-המישטרה וביקשה לחזור בה מעדותה, מפחד חבריו של הסרסור. השוטרים בתחנה הבטיחו לבחורה שהם יגנו עליה, אם תעיד עדות-אמת. לשם כך אספו כסף, והיו מספקים

המכונית של סטלה במקום התאונה

לא רצחו, לא אנסו

לה את מזונה מכספם הפרטי. הם הביאו מירון לתחנה, ושם התגוררה הנערה עד שנגמר המישפט, והסרסור נידון לכמה שנות מאסר. אך ברור כי אילתורים כאלה לא יפתרו את הבעיה.

שופט-חוקר

לפני המישפט?

לעומת זאת, יש לזכור, שלפעמים ישנן גם תלונות-יכוב במישטרה. יש נערות המתלוננות על אונס מתוך נקמה, ויש אנשים המנסים להעליל עלילות שונות על שונאיהם. לכן קיימת החובה לבדוק שוב ושוב כל עדות לגופה.

הצעה אחרת לפיתרון מסתמכת על שייטות-המישפט ביבשת אירופה. שם קיים תפקיד של שופט חוקר, אדם בעל השכלה מישפטית שומע את העדויות, במיקרים שבהם יש רגישות מסויימת, וחשש לחזרה מעדות. השופט-החוקר אינו שייך לכוחות-